

ОЦІНКА ТЕНДЕНЦІЙ МІГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Ерфан Єва Алоїсівна

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
Ужгородський національний університет*

Цирик Авеліна Василівна

*студентка факультету міжнародних економічних відносин,
Ужгородський національний університет*

Міжнародна міграція молоді є одним із ключових явищ сучасного світу, що впливає на соціально-економічний розвиток як країн походження, так і країн призначення. В сучасних умовах міграція молоді набуває різних форм: трудова, освітня, сімейна, політична та гуманітарна.

Основні мотиви, що спонукають молодь до виїзду за кордон, включають економічні фактори (бажання знайти краще оплачувану роботу, уникнути безробіття, поліпшити рівень життя), освітні можливості (прагнення отримати якісну освіту за кордоном, доступ до провідних університетів та наукових установ), соціальні фактори (зростання глобальної мобільності, об'єднання сімей, культурний обмін та можливість самореалізації в більш сприятливих умовах), політичні фактори (втеча від політичних репресій, нестабільності, порушення прав людини, воєнних конфліктів), демографічні зміни (зменшення народжуваності в розвинених країнах, що створює попит на молодих працівників-мігрантів), екологічні загрози (зміни клімату, екологічні катастрофи, нестача ресурсів, що робить проживання в окремих регіонах неможливим або складним) [1, с. 86].

Основні фактори, що впливають на рішення української молоді мігрувати, включають пошук безпеки, кращі умови для професійного розвитку, доступ до якісної освіти та вищий рівень соціальної підтримки. Значний відсоток молодих українців вже має певні знання іноземних мов, що спрощує адаптацію в країнах ЄС.

Згідно визначення Всесвітньої організації охорони здоров'я, молоддю офіційно вважаються особи віком від 14 до 35 років [2].

Війна в Україні змусила мільйони людей шукати безпечний притулок у сусідніх європейських країнах. Держави ЄС, у свою чергу, надали безпрецедентні можливості для українців, спростивши процедури отримання соціального захисту, дозволу на проживання та роботи.

Так, українці становлять абсолютну більшість серед одержувачів статусу тимчасового захисту в ЄС – це понад 98,3% від загальної кількості

біженців, які скористалися цією програмою. Серед тих, хто отримав статус тимчасового захисту, значну частину становлять жінки та діти, що відображає характер евакуації під час війни [3].

Динаміка міграції української молоді до європейських країн відображає зміни в соціально-економічних умовах України та в Європі. Протягом останніх років спостерігається стійка тенденція до збільшення міграції української молоді, причому основними напрямками є Польща, Німеччина, Чехія, Італія та інші країни ЄС (Табл. 1). Молоді українці шукають можливості для отримання освіти, розвитку кар'єри та забезпечення кращих умов життя для себе та своїх родин.

Таблиця 1

Кількість українців в країнах ЄС, 2023 р.

Країна	Кількість українців	Частка від загальної кількості
Німеччина	1 215 000	28,7%
Польща	960 620	22,7%
Чехія	364 450	8,6%

Джерело: [4]

Як видно з таблиці, станом на 2023 р., у Німеччині було зосереджено 1,215 млн осіб (частка 28,7%); у Польщі – 960,62 тис. осіб (22,7%); у Чехії – 364,45 тис. осіб (8,6%).

Дослідження, проведене Міграційною платформою EWL та Центром Східноєвропейських студій Варшавського університету в серпні 2023 року, виявило нові тенденції в міграції української молоді [5]:

- Віковий склад. Понад половина українських біженців, які переїхали з Польщі до Німеччини, мали середній вік 35 років. Лише 2% з них були непрацездатного віку, що вказує на переважну міграцію молодого та працездатного населення.

- Освітній рівень та мовні навички. Майже половина (47%) біженців володіють англійською мовою на комунікативному рівні, 24% – німецькою, а 22% – польською. Це свідчить про високий рівень освіченості та адаптивності української молоді.

Основними причинами переїзду української молоді з Польщі до Німеччини є вищі заробітки та соціальні виплати. Ці дані підкреслюють тенденцію до міграції молодих та освічених українців до країн ЄС з кращими економічними можливостями та умовами для інтеграції [6].

Попри масову міграцію, значна частина українців планує повернутися на батьківщину:

- опитування в країнах ЄС та Молдові. 76% українців, опитаних у 2023 році, планують, або сподіваються повернутися в Україну на постійне місце проживання [7];

- опитування Київського міжнародного інституту соціології. 74% молодих українців віком до 30 років і 75% осіб віком від 30 до 44 років

висловили бажання залишитися в Україні, навіть якби мали можливість отримати громадянство США чи країн Європи без умов [7].

Варто зазначити, що в деяких країнах спостерігається зменшення кількості українських біженців. Наприклад, у Литві відбулося значне скорочення через зняття з реєстрації осіб з неактивним статусом: порівняно з кінцем вересня, станом на 31 жовтня 2024 року Литву покинули 33 455 осіб. Також, порівняно з вереснем 2024 року, значна кількість людей покинула Італію (1 105 осіб) та Францію (280 осіб) [8].

Водночас, молодь також стикається з труднощами в процесі адаптації до нових культурних та соціальних умов, а також у сфері трудової міграції, де нерідко виникають питання щодо офіційного працевлаштування та інтеграції у місцеві ринки праці. Міграція молоді є своєрідною відповіддю на недостатні можливості розвитку в Україні та сприяє збагаченню європейських країн кваліфікованими кадрами.

Міграція молодого населення України до країн ЄС має як позитивні, так і негативні наслідки, що впливають на економічну, соціальну та демографічну ситуацію як в Україні, так і в країнах-реципієнтах. Одним із основних позитивних аспектів є можливість української молоді отримати якісну освіту, конкурентоспроможний досвід роботи та підвищити рівень життя. Для європейських країн це сприяє частковому вирішенню проблеми старіння населення, нестачі робочої сили та зменшенню навантаження на систему соціального захисту через приплив молодих, працездатних мігрантів.

Разом з тим, масовий виїзд молоді створює серйозні виклики для України, спричиняє значні втрати для національної економіки, впливаючи на різні її аспекти. Втрата активного працездатного населення посилює демографічну кризу, загострює проблему дефіциту кваліфікованих кадрів у стратегічних галузях економіки та гальмує розвиток країни. Крім того, відтік молодих спеціалістів може призвести до зниження інноваційного потенціалу та уповільнення темпів економічного зростання в довгостроковій перспективі. Значний відтік молодих фахівців поглиблює проблему «витоку мізків» (brain drain), що особливо критично для медичної, інженерної та ІТ-сфери [7, с. 15].

Особливо загрозливою тенденцією є постійна або довготривала еміграція висококваліфікованих спеціалістів, студентів та молодих науковців, що знижує потенціал держави в стратегічній перспективі. Саме тому пошук ефективних шляхів подолання наслідків міграційної кризи та створення умов для зменшення масштабів виїзду молоді з України є пріоритетним напрямом державної політики та громадського обговорення.

Для мінімізації негативних наслідків необхідно розробляти державні програми, спрямовані на створення конкурентних умов для працевлаштування та професійного розвитку молоді в Україні. Важливо

також підтримувати зв'язок з українцями за кордоном, стимулювати повернення фахівців та залучати їх до розвитку вітчизняної економіки через інвестиційні та освітні програми.

Список використаних джерел:

1. Лиховід Н. О. Дослідження наслідків та ефектів міграційних процесів України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 4. С. 75–82.
2. World Health Organization (WHO). URL: <https://www.who.int/>
3. Григор'єв В. У ЄС проживають майже 4,2 млн українців зі статусом тимчасового захисту – Євростат. 2024. URL: <https://www.unian.ua/world/ukrajinski-bizhenci-v-yevropi-yevrostat-nazvav-kilkist-ukrajinciv-u-yes-12819252.html>
4. Доля І., Клименко О. Міграційні стратегії української молоді в умовах російської збройної агресії. *Соціологічні студії*. 2023. № 1. С. 43–52.
5. Дослідження «З Польщі до Німеччини. Нові тенденції міграції українських біженців». 2023. URL: <https://ewl.com.ua/дослідження-з-польщі-до-німеччини/>
6. Нові тенденції міграції українських біженців: молоді й освічені українці їдуть з Польщі. 2023. URL: <https://epravda.com.ua/news/2023/10/11/705353/>
7. Щорічна доповідь про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2023 році. URL: <https://ombudsman.gov.ua/report-2023/rozdil-5-ukraintsi-za-kordonom>
8. У яких країнах ЄС найбільше українців: дані Євростату. 2025. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/suspilstvo/20250110-v-yakyh-krayinah-yes-najbilshe-ukrayincziv-dani-yevrostatu>
9. Пишуліна О. С. Вплив міграційних процесів на перебіг повоєнного відновлення України. Аналітична записка НІСД. 2023. 25 жовтня. 19 с.